

МУЗЕЙ ВІЙНИ

V Міжнародна науково-практична конференція

УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО: сучасність та історична ретроспектива

Збірник матеріалів

V International Scientific and Practical Conference

UKRAINIAN ARMY:
modernity
and historical retrospective

Київ - 2024

У Катеринославі відновилося мирне життя. Полк Р. Самокиша став гарантією цього спокою. Активно діяли громадські і політичні об'єднання. Місто обирало депутатів до Трудового конгресу, на якому 22 січня 1919 р. було проголошено Акт Злуки УНР і ЗУНР. Діяло Українське учительське товариство, яке ініціювало процес перейменування міста у Січеслав. “Українське видавництво у Січе славі” друкувало книги українською мовою, зокрема твори письменника А.Ф. Кащенко.

Таким чином, у доволі складних умовах підрозділам армії УНР вдалося перемогти більшовицько-махновські війська і на короткий час відновити українську владу в Катеринославі.

*Кравченко О.В., д.і.н., доцент
Харківський національний економічний
університет імені С. Кузнеця, м. Харків*

УКРАЇНЬСЬКА ЗВИТЯГА ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНЬСЬКОЇ ВІЙНИ У МЕМАХ

Військова агресія РФ проти України викликала цілий шквал мемів (саркастичних жартів у соціальних мережах), причому їх тематика і сюжети дуже швидко і активно змінювалися протягом повномасштабної війни. Українці не втрачають почуття гумору, а визвольна боротьба породила безліч кумедних історій, які без знання контексту складно зрозуміти закордонній аудиторії. Низка мемів відображає мужність і звитягу ЗС України та звичайних українців.

Одним із перших мемів на початку війни стала фраза українського військовослужбовця з гарнізону острова Зміїний 24 лютого 2022 р. на пропозицію команди ракетного крейсера “Москва” здатися: “Русській військовий корабель, іди на ...”. Ця фраза надихнула українців на спротив у, здавалося б, безнадійній ситуації. Тим більше, що російська пропаганда поширювала дезінформацію, що “всі тринадцятеро” українських військових під час атаки росіян загинули. Але за декілька днів з'ясувалося, що їх було значно більше, і вони потрапили у полон, а не загинули. Мем став символом незламності українців, а фраза – легендарною ще й через свій пророчий зміст, адже крейсер “Москва” було підбито 13 квітня 2022 р. двома українськими ракетами “Нептун” берегового ракетного комплексу РК-360МЦ “Нептун” ВМС ЗС України, наступного дня після випуску “Укрпоштою” знаменитої марки.

Символом народного спротиву окупації стали меми про “тракторні війська”. У перші дні війни у соцмережах з'являлись повідомлення про нібито вкрадені місцевими селянами танки і бойові машини загарбників. Висміювалася “велич другої армії світу” у мемі про циган, які вкрали танк, та київських “гопників” з Оболоні, які напали на російську диверсійну групу та “віджали” їхній БТР.

Ще одним відомим елементом протистояння українців є село Чернобаївка на Херсонщині, що стало символом української незламності. На початку повномасштабної війни ЗС України прославилися серією особливо вдалих і потужних влучань у склади боєприпасів, техніку, особовий склад російської армії, що окопалася на території Херсонського аеропорту і Чернобаївського військового аеродрому. Понад тридцять разів ЗС України розбивали ворожу техніку. Для окупантів Чернобаївка стала проклятим місцем. Успіхи ЗС України доводили до істерики рашистів, їхні солдати масово відмовлялися йти у наступ у напрямку села.

Меми про успішне використання ППО під час повітряних атак на українські міста і села, незважаючи на трагічність ситуацій, також наповнені гумором. Символами незламності українського народу стали кухонна шафка і керамічна фігурка півника, що вціліли на стіні зруйнованої російськими бомбами багатоповерхівки у Бородянці на Київщині. Фото шафки із півником зробила фотографка Суспільного Єлизавета Серватинська. Після публікації фото українці почали бажати одне одному “триматися, як шафка в Бородянці” і казати: “шафка вціліла, і ти зможеш”.

Отже, меми про українську незламність є символами сили духу, віри у Перемогу і справедливість.

*Крисаченко В.С., д.філос.н., професор
Науково-дослідний інститут україно-
знавства Київського національного
університету імені Тараса Шевченка,
м. Київ*

ДУХОВНО-ПРАКТИЧНІ ЧИННИКИ ПЕРЕМОГИ НАД РАШИЗМОМ: ДЕРАДЯНІЗАЦІЯ І ДЕРУСИФІКАЦІЯ

Важливим кроком у подоланні спадщини тоталітаризму стало ухвалення Верховною Радою України низки державних актів про дерадянізацію. Так, 21 квітня 2022 р. парламентарі підтримали Закон “Про дерадянізацію законодавства України”. Цим актом розривалась пуповина, котра пов’язувала національне правове поле з колишньою, “советською” системою володарювання над людьми і народами. Безумовному скасуванню і вилученню з користування підлягають понад 1 200 актів тодішньої окупаційної влади. Їхній зміст та чинність суперечать існуючій нормативно-правовій базі незалежної України, а тому не можуть слугувати підставою для будь-яких дій органів законодавчої, виконавчої та судової влади. Таким чином були усунуті перепони у тлумаченні міжнародної суб’єктності України, її офіційних атрибутів (гімну, прапора та ін.), Конституції, міжнародних договорів та участі в різноманітних об’єднаннях та асоціаціях, проблеми громадянства, державної мови, формування політичної нації тощо.

Наступним кроком по дерадянізації став Закон від 21 березня 2023 р., котрий стосується нової топоніміки на предмет імплементації російських смислів в українську реальність. Особливо наголошено, що поза законом опиняються пропоновані/ініційовані назви, котрі “звеличують, увічнюють, пропагують або символізують державу-окупанта, або її визначні, пам’ятні, історичні та культурні місця, міста, дати, події, її діячів, які здійснювали військову агресію проти України та інших суверенних держав”. Таким чином, даний закон є логічним продовженням державної політики у сфері дерусифікації України.

Процес дерусифікації передбачає, насамперед, відмову та зміну назв відповідних об’єктів, пов’язаних із рашизмом у всіх його історичних проявах. Натомість, Топонімічний акт унеможлиблює наступну появу подібних назв та смислів. У першому випадку йдеться про подолання реліктів минулого, у другому – запобігання їх імплементації в Україні нині і в майбутньому. Цей закон був підписаний Президентом України через місяць після його ухвалення Верховною Радою, а вступити в дію він мав ще лише через три місяці. І це – під час повномасштабної війни росії проти України.